

Początki wsi Koszoły

Najstarsza dotychczas wzmianka o dzisiejszej wsi Koszoły pochodzi z 1549 r. Urzędnik królewski Stanisław Świderski z polecenia podsędka ziemskiego bielskiego Macieja Lewickiego przyjechał wtedy w te okolice, aby rozmierzyć grunty na włóki we wsiach Połoskach, Dąbrowicy i Ortelu Królewskim¹. Podczas prac natrafił w puszczy przypisanej do tych miejscowości na trzy uroczyska, w których mieszkali poddani. Nazywały się one *Tucznaja Łuka*, *Kniażaja* i *Oszczepski*. Nas interesować będzie to drugie uroczysko, bo od niego wywodzą swój początek dzisiejsze Koszoły. W chwili odnalezienia przez Świderskiego mieszkało tam trzech chłopów: Sienko Koszołowicz, Makar Kostanowicz i Onisko Kostyjanowicz.

Wspomniany mierniczy Świderski najpierw rozmierzył te uroczyszcza wyznaczając tam 24 morgi, ale zorientował się, że można tam wymierzyć jeszcze i nawet 40 włók, nie naruszając istniejących sąsiednich granic, a także wznieść młyn na rzeczce *Hoszczy*. Nakazał jednemu z mieszkańców *Tucznej Łuki*- Micowi Bajczyczowi, aby na wspomnianych uroczyskach sprowadził osadników oraz mianował go wójtem. Swoje ustalenia Świderski zapisał w dokumencie wystawionym w Piszczacu 6 czerwca 1549 roku, a akt ten potwierdził jeszcze król Zygmunt August 29 czerwca 1549 r. Daty te należy uznać za symboliczny początek zarówno Koszoł, jak i sąsiednich *Tucznej* i *Huszczy*. Wspomniany Mic Bajczycz musiał dobrze i szybko wykonać swe zadanie, gdyż już w 1552 r. otrzymał nominację na wójta w Piszczacu.

Początkowo Koszoły nosiły nazwę *Kniaża* od nazwy uroczyska na którym została założona wieś. Pod taką nazwą występują one między innymi w najstarszych zachowanych ilustracjach sporządzonych w 1566 (*Kniażaja*) i 1570 r. (*Kniaza*) i 1588 (*Kniazaja*). Dopiero w I połowie XVII w. doszło do oficjalnej zmiany nazwy (wieś jako Koszoły pojawia się np. w 1642 r.). Obecną formę nazwy wsi należy zapewne wiązać z nazwiskiem jednego z pierwotnych osadników- Sienką Koszołowiczem (forma Koszołowicz oznacza syna Koszoła). Jego rodzina albo rozrosła się, albo sprowadził on swych krewnych, gdyż już w 1566 r. we wsi mieszkało kilka rodzin o tym nazwisku: Andrej Koszołowicz, Choma

---

¹ Prowadzone rozmierzanie gruntów związane było ze stopniowym wprowadzaniem reformy włócznej. Wcześniej poszczególne istniejące gospodarstwa miały nieuregulowany charakter, różne wielkości gruntów, różne powinności itp. W czasie pomiary wprowadzano jednolite nadziały ziemi (za podstawowe na naszym terenie uznawano włókę liczącą 16,8 ha) i związane z tym podatki. W całym Wielkim Księstwie Litewskim na mocy tzw. ustawy na wołoki z 1557 r. nakazano rozmierzyć grunty na włóki. Wspomniany przykład Koszoł pokazuje wyraźnie, że w naszych okolicach reforma włóczna była wprowadzana już wcześniej.

Koszołowicz, Ihnat Koszołowicz oraz Łarywon Koszołowicz. Dodatkowo występuje także Sienko Koszołowicz, który miał aż dwie włóki. Być może jest on tożsamy ze wspomnianym pierwotnym mieszkańcem nowo założonej wsi.